

บทความวิชาการ**การประทานและการรวบรวมอัลกุรอาน**

อับดุลอาซิซ ลีเดะ*

ซาฟีอี อาดำ**

บทคัดย่อ

ประชาชาติอิสลามในทุกยุคทุกสมัยได้ให้ความสำคัญกับอัลกุรอานเป็นอย่างมาก มีการศึกษาอย่างจริงจังในทุกบริบทของอัลกุรอาน บทความวิชาการเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงความเป็นมาของอัลกุรอาน ลักษณะการประทาน ขั้นตอนการประทานจากอัลลอฮ์แก่ท่านเราะสูลﷺ และศึกษาถึงวิธีการรวบรวมอัลกุรอานอย่างรอบคอบ และเป็นระบบตั้งแต่สมัยเราะสูล ﷺ สมัยเคาะหะบะฮ์ จนถึงสมัยปัจจุบัน จนสามารถสืบทอดมายังประชาชาติในทุกยุคทุกสมัยด้วยความบริสุทธิ์และคงสภาพความดั้งเดิม และปราศจากการตัดทอนหรือเพิ่มเติมใดๆทุกประการ

คำสำคัญ: การประทาน, อัลกุรอาน

* มหาบัณฑิต สาขาวิชาอิสลามศึกษา วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

** ดร. (เอเชียนตะวันออกเฉียงใต้) อาจารย์ประจำวิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

ARTICLE

The Descendance and Collection of Al Qur'an*Abdul-Aziz Seede^{*}**Sarfee Ardam^{**}***Abstract**

For every era, the Muslim Ummah has paid the utmost attention to the Al-Qur'an, therefore every aspect of this Book has been deeply studied and made research widely and in details. This paper aims to study the history of Al-Qur'an, how it was descended, steps to send down to the Holy Messenger (Allah's blessing and peace be upon him) including how Al-Qur'an has been collected systematically from the time of the Prophet (Allah's blessing and peace be upon him) through his companions down to the present time. Context of The Book has been kept purely and unchangeable so far.

Keywords: Descendance, Al-Qur'an

^{*} Master Student, Department of Islamic Studies, College of Islamic Studies, Prince of Songkla University.

^{**} Ph.D. (West Asian Studies) Instructor, College of Islamic Studies, Prince of Songkla University.

บทนำ

ประชาชาติอิสลามในทุกยุคทุกสมัยได้ให้ความสำคัญกับอัลกุรอานเป็นอย่างมาก และในบรรดาผู้ที่ให้ความสำคัญต่ออัลกุรอานมากที่สุดคือเราะสูล ﷺ ซึ่งท่านได้ทุ่มเทความพยายามอย่างสุดความสามารถในการที่จะท่องจำและรักษาอัลกุรอานไว้ ดังที่ปรากฏจากโองการที่อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴿إِن عَلَيْنَا جَمْعَهُ وَقُرْآنَهُ إِذَا قَرَأَهُ فَأَنبَغْ قُرْآنَهُ ثُمَّ إِنَّ عَلَيْنَا بَيَانَهُ﴾

ความว่า “แท้จริงหน้าที่ของเราคือการรวบรวมอัลกุรอาน (ให้อยู่ในทรงอกของเจ้า) และการอ่านเพื่อให้จดจำ ดังนั้นเมื่อเราอ่านอัลกุรอาน เจ้าก็จงติดตามการอ่านนั้น แล้วแท้จริงหน้าที่ของเราคือ การอธิบายอัลกุรอาน” (อัลกียามะฮุม, 75:17-19)

หลังจากที่ท่านเราะสูล ﷺ สามารถท่องจำแล้ว เพื่อป้องกันการหลงลืมท่านได้มีการนัดหมายกับญิบรีลเพื่อทบทวนอัลกุรอานทั้งหมดปีละ 1 ครั้ง และท่านสามารถอ่านทวนกับญิบรีล ﷺ ได้ถึง 2 เทียวจบในปีก่อนที่ท่านจะเสียชีวิต พร้อมกันนั้นท่านได้กำชับแก่บรรดาเศาะหาบะฮ์ ﷺ ให้มีการจดบันทึกทุกๆโองการที่ถูกประทานลงมา พร้อมกับส่งเสริมให้มีการท่องจำอย่างจริงจังไปด้วย จนกระทั่งเกิดการสูญเสียบรรดาเศาะหาบะฮ์ที่ท่องจำอัลกุรอานอย่างใหญ่หลวงในช่วงสงครามกับชาวยะมามะฮ์ในสมัยอบูบักร์ ﷺ โดยที่พวกเขาเหล่านั้นได้เข้าร่วมรบและพลีชีพเป็นจำนวนมาก จึงได้มีการรวบรวมอัลกุรอานอย่างเป็นระบบด้วยวิธีที่รอบคอบและละเอียด ซึ่งเริ่มตั้งแต่สมัยอบูบักร์ ﷺ จวบจนถึงสมัยอุมัยยะฮ์ ﷺ โดยที่ท่านเองได้รวบรวมอัลกุรอานไว้ในเล่มเดียวและได้ทำการเผาทิ้งทุกส่วนของอัลกุรอานที่มีการบันทึกโดยปากเจกบุคคลก่อนหน้านั้น เพื่อมิให้เกิดความขัดแย้งในยุคท่านและในหมู่ประชาชาติอิสลามภายหลัง แล้วจากการรวบรวมครั้งนี้สามารถรักษาไว้ซึ่งความดั้งเดิมที่ครบถ้วนสมบูรณ์ทุกถ้อยคำของอัลกุรอานได้ ซึ่งสอดคล้องกับการที่อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴿إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ﴾

ความว่า “แท้จริงเราได้ให้ข้อตกเตือน (อัลกุรอาน) ลงมา และแท้จริงเราเป็นผู้รักษามันอย่างแน่นนอน”

(อัลหิจร 15:9)

บทความวิชาการเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงความเป็นมาของอัลกุรอาน ลักษณะการประทานขั้นตอนการประทานจากอัลลอฮ์ ﷻ สู่จิตใจท่านเราะสูลอันบริสุทธ์ และศึกษาถึงการรวบรวมอัลกุรอานอย่างรอบคอบและเป็นระบบตั้งแต่สมัยเราะสูล ﷺ สมัยเศาะหาบะฮ์ ﷺ จนถึงสมัยปัจจุบัน จนสามารถสืบทอดแก่ประชาชาติในทุกยุคทุกสมัยในสภาพเดิมและบริสุทธ์ และปราศจากการตัดทอนหรือเพิ่มเติมใดๆ ทุกประการ

การประทานและการรวบรวมอัลกุรอาน

1. ความหมายของอัลกุรอาน

1.1 ความหมายด้านภาษา สามารถแยกออกเป็น 2 ทศนะ คือ

ทศนะแรก คำว่า “กุรอาน” เป็นคำนามเฉพาะที่ไม่มีฮัมซะฮ์ (قُرْآن) ดังเช่น นามของ เตารอต อินญีล (al-Rumiy, 1998: 18)

ทศนะที่สอง คำว่า “กุรอาน” เป็นคำผันมาจากคำอื่นโดยบรรดาอุลามามีทศนะที่ต่างกัน ดังนี้

- 1) พ้นมาจากคำว่า (ق ر) ตามทัศนะของอัลอัซฮารี “กูรอ่าน”
- 2) พ้นมาจากคำว่า (قرآن) หมายถึง สิ่งที่คล้ายคลึงกัน เพราะโองการอัลกุรอานส่วนใหญ่มีลักษณะคล้ายคลึงและสอดคล้องกัน
- 3) เป็นนาม (قرآن) ของคำว่า قرأ เหมือนกับคำว่า غفر غفرًا หมายถึง การอ่าน และสิ่งที่ถูกอ่าน ตามทัศนะของลิฮยานี
- 4) อัลซัจญญาให้ทัศนะว่า “กูรอ่าน” เป็นคำที่บ่งบอกถึงคุณลักษณะที่พ้นมาจากคำ القرء القرء ที่หมายถึงการรวบรวม เพราะในอัลกุรอานนั้นมีการรวบรวมคำสั่งใช้ คำสั่งห้าม เรื่องราวนิทัศน์อุทาหรณ์ต่างๆ สัญญาตอบแทนความดี ความชั่วของมนุษย์ และมีการรวบรวมโองการและซูเราะฮ์ไว้ด้วยกัน (al-Sayuti, 1987: 1/87) (al-Rumi, 1998:18) (al-Zarkashiy, 1957:1/278)

โดยสรุปอัลกุรอานด้านภาษาหมายถึง อ่าน หรือ รวบรวมเข้าด้วยกันจึงสอดคล้องกับความหมายเดิมของคำว่า “กูรอ่าน” ในภาษาอาหรับและความหมายทั้งสองนี้ถือว่าถูกต้อง ยกเว้นการอธิบายคำว่า قرآن ในซูเราะฮ์อัลกียามะฮ์ โองการที่ 17-18 ตามรายงานของอิบนุ อับบาสที่หมายถึง “การอ่าน” เท่านั้น (al-Tabariy, 2000: 23/502)

1.2 ความหมายของอัลกุรอานทางด้านวิชาการนั้นมีหลายความหมายด้วยกัน แต่สามารถสรุปจากหลายๆ ความหมายได้ดังนี้ กล่าวคือ อัลกุรอานหมายถึง “คำดำรัสของอัลลอฮ์ ﷻ ที่ได้ประทานแก่ท่านนบีมุหัมมัด ﷺ เพื่อเป็นทางนำแก่มวลมนุษย์ การอ่านอัลกุรอานถือเป็นอิบาดะฮ์ และมันเป็นสิ่งมหัศจรรย์ที่มนุษย์และญิน (มนุษย์ที่เป็นประชาชาติหนึ่ง)ไม่มีวันลอกเลียนแบบได้”

จากความหมายข้างต้นสามารถขยายความได้ดังนี้

คำพูดของอัลลอฮ์ไม่ใช่คำพูดของมนุษย์หรือญินที่ถูกประทานลงมาแก่นบีมุหัมมัด ﷺ สิ่งที่ได้ประทานแก่นบีมุหัมมัด ﷺ ไม่รวมถึงสิ่งที่ถูกประทานแก่นบีนก่อนๆ

การอ่านอัลกุรอานถือเป็นการแสดงความภักดีต่อพระเจ้า (อิบาดะฮ์) อย่างหนึ่ง ที่ผู้ปฏิบัติจะได้รับผลบุญมาก ซึ่งแตกต่างจากหะดีษกุดซีย¹ ถึงแม้ว่าจะเป็นพระดำรัสของอัลลอฮ์ ﷻ เช่นเดียวกัน แต่อัลลอฮ์ ﷻ ไม่ได้รับรองและสัญญาในการประทานผลบุญในการอ่านแต่อย่างใด

การอ่านอัลกุรอานในมิติด้านการแสดงความภักดีนั้นมีลักษณะ 2 ประการ ด้วยกัน คือ

- 1) การอ่านในเวลาละหมาดทุกประเภท โดยถ้าปราศจากการอ่านอัลกุรอานแล้วการละหมาदनั้นๆถือว่าเป็นโมฆะและใช้ไม่ได้
- 2) การอ่านอัลกุรอานถือเป็นการปฏิบัติศาสนกิจที่ได้รับผลบุญและการตอบแทนอย่างมากหมายถึงสิบเท่าตัวจากจำนวนพยานะที่ได้อ่าน (al-Rumi, 1998: 22)

2. ความเป็นมาของการประทานอัลกุรอาน

2.1 ขั้นตอนและวิธีการประทานอัลกุรอาน

หลักฐานต่างๆจากอัลกุรอานที่ว่าด้วยรูปแบบการประทานโองการอัลกุรอานมีดังต่อไปนี้

- 1) โองการที่ว่าด้วยการประทานอัลกุรอานทั้งหมด

อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสว่า

¹ หะดีษกุดซีย คือพระดำรัสของอัลลอฮ์ที่มีประโยชน์มาจากท่านนบีแต่ความหมายทั้งหมดมาจากพระองค์

﴿ إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ ﴾

ความว่า “แท้จริงเราได้ประทานอัลกุรอานลงมาในคืนลัยละตุลก็อดรฺ”

(อัลก็อดรฺ 97: 1)

และพระองค์ได้ตรัสว่า

﴿ شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنْزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ هُدًى لِلنَّاسِ وَبَيِّنَاتٍ مِنَ الْهُدَى وَالْفُرْقَانِ ﴾

ความว่า “เดือนรอมฎอนนั้น เป็นเดือนที่อัลกุรอานได้ถูกประทานลงมาในฐานะเป็นข้อแนะนำสำหรับมนุษย์และเป็นหลักฐานอันชัดเจนเกี่ยวกับข้อแนะนำนั้น และเกี่ยวกับสิ่งที่จำแนกกระหว่างความจริงกับความเท็จ....” (อัลบะกอเราะฮฺ 1:185)

2) โองการที่ว่าด้วยการประทานอัลกุรอานลงมาในรูปแบบทยอยตามสถานการณ์และเหตุการณ์อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴿ وَقَرَأْنَا لَهُ فَرَاقَهُ لِقَرَاءِهِ عَلَى النَّاسِ عَلَى مَكِّ وَنَزَّلْنَاهُ نَزِيلًا ﴾ (الإسراء: 106)

ความว่า “และอัลกุรอานนั้นเราได้แยกมันไว้อย่างชัดเจน เพื่อเจ้าจะได้อ่านมันแก่มนุษย์อย่างช้าๆ และเราได้ประทานมันลงมาเป็นขั้นตอน” (อัลอิสรอฺ 17: 106)

และพระองค์ได้ตรัสว่า

﴿ وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ الْقُرْآنُ جُمْلَةً وَاحِدَةً كَذَلِكَ لِنُثَبِّتَ بِهِ فُؤَادَكَ وَرَتَّلْنَاهُ تَرْتِيلًا ﴾

ความว่า “และบรรดาผู้ปฏิเสธศรัทธา กล่าวว่ ทำไมอัลกุรอานไม่ถูกประทานลงมาแก่เขาครั้งเดียวกันทั้งหมด เช่นนั้นแหละเพื่อเราจะได้ทำให้หัวใจของเจ้ามั่นคงหนักแน่น” (อัลฟุรกอน, 25:32)

3) หลักฐานจากหะดีษ มีดังนี้

1) อะฏีเยฮฺ อิบน์ อัลฮัษมัด ได้พุดกับอิบนุอับบาสว่า “แท้จริงได้เกิดความคลางแคลงในใจฉันต่อโองการ شهر رمضان และโองการ ليلة مباركة และโองการ ليلة القدر ซึ่งบางครั้งอัลกุรอานถูกประทานลงมาในเดือนชอวาล ซุลเกาะตะฮฺ ซุลฮิจญะฮฺ มุหรรรอม ซอฟัร และเดือนเราะบิอุลอวาล ท่านอิบนุอับบาสได้ตอบว่า แท้จริงมันได้ถูกประทานลงมาในเดือนรอมฎอน ในคืนลัยละตุลก็อดรฺที่จำเริญแบบครั้งเดียวทั้งหมด จากนั้นได้ถูกประทานลงมาตามสถานการณ์ โดยการทยอยในเดือนและวันที่กำหนด” (Al-Tobariy, 2000: 3/448, Ibn kathir, 1997: 1/232)

2) อิบนุอับบาสได้กล่าวว่า “อัลกุรอานได้ถูกแยกแยะจากคำสรรเสริญทั่วไป และได้ถูกเก็บไว้ที่บัยตุลอิชชะฮฺแห่งฟ้าชั้นดุญยา หลังจากนั้นญิบริลได้นำหรืออัญเชิญลงมา อีกทั้งได้อ่านให้ท่านเราะสูลอย่างถูกต้องตามหลักการอ่าน” (Al-Hakim, 1990: 2/223)

3) อิบนุอับบาสได้กล่าวว่า “อัลลอฮฺได้ทรงประทานอัลกุรอานลงมายังฟ้าชั้นดุญยาในคืน ลัยละตุลก็อดรฺ และเมื่ออัลลอฮฺทรงประสงค์ที่จะประทานโองการส่วนใดลงมา ส่วนนั้นก็ย่อมบังเกิดขึ้น และเมื่อพระองค์ทรงประสงค์ให้เกิดเหตุการณ์ใดๆขึ้นบนโลกใบนี้ สิ่งนั้นก็ย่อมเกิดขึ้นอย่างแน่นอน” (Al-Hakim, 1990: 2/222)

4) อิบน์อับบาสได้อธิบายโครงการ *ليلة القدر* ว่าเป็นวันที่อัลกุรอานได้ถูกประทานลงมาทั้งหมดครั้งเดียวในคืนลัยละตุลก็อตรมายังฟ้าชั้นดุญา ซึ่งตามสถานการณ์ และพระองค์ได้ประทานแก่ท่านเราะสูล ﷺ ที่ละโครงการต่อเนื่องกันไป (Al-Baihaqi, n.d.: 7/131, Al-Hakim, 1990: 2/222)

5) อิบน์อับบาสได้กล่าวว่า อัลกุรอานได้ถูกประทานลงมาทั้งฟ้านชั้นดุญาในคืน ลัยละตุลก็อตร แล้วได้ทยอยลงหลังจากนั้นในช่วงระยะเวลา 20 ปี (Al-Baihaqi, n.d.: 7/132, Al-Hakim, 1990: 2/222)

6) อิบน์อับบาสได้กล่าวว่า “อัลกุรอานได้ถูกประทานลงมาในคืนลัยละตุลก็อตรในเดือนรอมฎอน มายังฟ้าชั้นดุญาแบบทั้งหมดและแบบทยอยอย่างต่อเนื่อง” (Ali al-Haithami, 1402 H: 7/140)

2.2 ทศนะของอุลามาท่อขึ้นตอนการประทานอัลกุรอาน

หลายๆโครงการมีการยืนยันถึงการประทานลงมาของอัลกุรอาน บรรดาอุลามาท่อต่างก็มีทัศนะและความคิดเห็นต่อเรื่องนี้แตกต่างกัน ซึ่งทัศนะที่ใกล้เคียง ถูกต้อง ได้รับการยอมรับ คือทัศนะของอิบนุหะญูร (Ibn Hajar, 2000: 8/620) และอัลกุฎุบีย (al-Qurtubiy, 1993: 2/298) ที่ว่า

การประทานของอัลกุรอานมีสองขั้นตอนหรือสองวิธี

วิธีที่หนึ่ง การประทานอัลกุรอานจากลุ่มหมู่พหูซแห่งฟ้าชั้นเจ็ดมายังบัลตุลอิซซะฮ์แห่งฟ้าชั้นดุญา ซึ่งวิธีนี้สามารถเข้าใจต่อโครงการที่ว่าด้วยการประทานลงมาของอัลกุรอานทั้งสามสิบบท (ญุซฮ์) ในเวลาเดียวกัน

วิธีที่สอง เริ่มจาก บัลตุลอิซซะฮ์แห่งฟ้าชั้นดุญามายังเราะสูล ﷺ การประทานลงมาของอัลกุรอานด้วยวิธีนี้สามารถเข้าใจได้จากความหมายของโครงการที่ว่าด้วยการประทานแบบทยอยลงมาที่ละโครงการหรือหลายโครงการตามสถานการณ์และเหตุการณ์ต่างๆ ที่ปรากฏขึ้นในชีวิตประจำวันของท่านเราะสูล ﷺ และบรรดาเศาะหาบะฮ์ (Fakhr al-Razi, 1401 H: 5/85, al-Qurtubiy, 1993: 2/297, al-Tobariy, 2000: 3/447)

บรรดาอุลามาท่อต่างมีทัศนะที่แตกต่างกันในการให้ความเห็นเรื่องระยะเวลาการประทานอัลกุรอาน โดยมีข้อขัดแย้งกันในเรื่องการมีชีวิตของท่านนบีในช่วงที่ท่านใช้ชีวิตอยู่ที่เมืองมักกะฮ์ ดังนี้ คือ 20 ปี 23 ปี 25 ปีแต่ที่แน่นอนคือช่วงระยะเวลาการประทานอัลกุรอานแบบวิธีการผันใช้เวลา 6 เดือน และได้ยุติลง 2 ปี 6 เดือน ดังนั้นจึงสามารถสรุปได้ว่าทัศนะที่ว่า 20 ปีนั้น คือไม่ได้รวมช่วงการรับโครงการในช่วงผันและช่วงหยุดชั่วคราวของการประทานโครงการ ส่วนทัศนะที่ว่า 23 ปีนั้นคือได้รวมระยะเวลาทั้งหมดโดยไม่มีการยกเว้นในช่วงเวลาใดเลย (Ibn Hajar, 2000: 1/37)

จากหลักฐานที่รายงานโดยอิบนุอับบาสที่ได้กล่าวว่า ท่านนบีได้ถูกแต่งตั้งให้เป็นนบีในขณะที่ท่านอายุได้ 40 ปี และได้ใช้ชีวิตอยู่ที่มักกะฮ์ 13 ปี หลังจากนั้นท่านได้อพยพสู่นครมะดีนะฮ์อีก 10 ปี และได้กลับสู่ความเมตตาของอัลลอฮ์ ﷻ เมื่อท่านอายุได้ 63 ปี (al-Rumi, 1998: 206)

2.3 สาเหตุการประทานลงมาของอัลกุรอาน

สาเหตุหลักแห่งการประทานโครงการอัลกุรอานคือเพื่อเป็นทางนำแห่งสัจธรรมอิสลามแก่มวลมนุษย์นำพามวลมนุษย์ทั้งหลายออกจากยุคญะฮิลียะฮ์ (ยุคโง่เขลาและความมั่งงาย) สู่ยุคแสงสว่างแห่งอิสลามอย่างแท้จริง แต่มีหลายๆโครงการที่ถูกประทานลงมาด้วยสาเหตุเฉพาะต่างๆ

โดยทั่วไปหากมองในแง่ของความเกี่ยวข้องกับสาเหตุแล้วอาจแบ่งการประทานโครงการอัลกุรอานลงมาออกเป็น 2 ประเภทด้วยกันคือ

1. ประเภทแรกไม่เกี่ยวข้องกับสาเหตุโดยตรง ถือได้ว่าเป็นวัตถุประสงค์ของการประทาน ที่อัลลอฮ์ ﷻ ทรงประทานอัลกุรอานลงมาเพื่อชี้ทางแก่มวลมนุษย์กลับสู่สัจธรรมแห่งอิสลามอันเที่ยงตรงและนิรันดร์

2. ประเภทที่เกี่ยวข้องกับสาเหตุและเหตุการณ์เฉพาะ การประทานคราประเภทนี้จะเกิดขึ้นเพื่อบอกเล่า ชี้แจง หรือ คล้ายสถานการณัและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในช่วงชีวิตเราะสูล ﷺ กับบรรดาเศาะหาบะฮ์ ﷺ. (al-Rumi, 1998: 134)

การประทานคราอัลกรุอาณประเภทที่สองนี้เป็นประเด็นที่บรรดาอุลามาอ์และนักวิชาการทั้งในอดีตและปัจจุบันได้ ทำการศึกษาค้นคว้าและเรียนรู้อย่างต่อเนื่องในทุกยุคทุกสมัยและได้ให้ความสำคัญเป็นพิเศษ ซึ่งเรียกว่า “อัสบาบ ญะซูล” (สาเหตุการประทานคราองการ)

2.4 วิธีการรู้จำสาเหตุการประทานคราอัลกรุอาณ

การประทานคราองการใดๆแก่ท่านเราะสูล ﷺ นั้น ไม่สามารถรับรู้ได้นอกจากอาศัยสายรายงานที่รายงานจาก ผู้ที่อยู่ในสถานการณัและเหตุการณ์นั้นๆ ด้วยสายรายงานที่เที่ยงตรงและถูกต้อง และไม่สามารถที่จะรับรู้หรือ คาดคะเนขึ้นมาเองโดยเด็ดขาด ดังองการอัลกรุอาณที่อัลลอฮ์ (ﷻ) ได้ตรัสว่า

﴿وَلَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ ...﴾

ความว่า “และอย่าติดตามในเรื่องที่เจ้าไม่รู้ในสิ่งนั้น...” (อัลอิสรอฮ์ 17:36)

ท่านเราะสูล (ﷺ) ได้กล่าวว่า

((مَنْ قَالَ فِي الْقُرْآنِ يَغْيِرُ عِلْمٌ فَلْيَتَّبِعُوا مَعْقَدَهُ مِنَ النَّارِ)) (رواه الترمذي)

ความว่า “ผู้ใดก็ตามที่ได้พูดเกี่ยวกับอัลกรุอาณโดยปราศจากความรู้แล้วจงเตรียมที่พักพิงในนรก เถิด” (บันทึกโดยอัสติรมิซีย เลขที่: 3204)

อัลวาหิดียได้กล่าวว่า ไม่นอญาตให้มีการกล่าวถึงสาเหตุการประทานคราของอัลกรุอาณวันแต่ด้วยสายรายงาน หรือการรับฟังจากบรรดาผู้ที่อยู่ในเหตุการณ์การประทานคราองการและรับรู้ถึงสาเหตุแห่งการประทานคราองการนั้นๆ จริง (al-Wahjidi>y, 1992: 8)

วิธีการรู้จำสาเหตุการประทานคราองการอัลกรุอาณ มี 2 วิธี ดังต่อไปนี้ คือ

- 1) รู้จำสาเหตุการประทานคราจากสายรายงานของบรรดาเศาะหาบะฮ์ ﷺ ที่กล่าวถึงสาเหตุนั้นๆโดยตรง เช่น “องการนี้ถูกประทานคราลงมาที่...” ซึ่งการรายงานในทำนองนี้ถือว่าเป็นหะดิษมัจรูฮ์ (รายงานโดยเศาะหาบะฮ์ ﷺ จากท่านเราะสูล ﷺ โดยตรง)
- 2) รู้จำสาเหตุการประทานคราจากการรายงานของบรรดาตะบียีน โดยมีเงื่อนไข 4 ประการด้วยกัน คือ

ประการที่หนึ่ง	ต้องรายงานด้วยประโยคที่ชัดเจนที่กล่าวถึงสาเหตุการประทานคราองการนั้นๆ
ประการที่สอง	สายรายงานถูกต้องไม่ขาดตกบกพร่อง
ประการที่สาม	ตะบียีนต้องเป็นหนึ่งในบรรดานักอรรถาธิบายที่รายงานจากเศาะหาบะฮ์ ﷺ
ประการที่สี่	ต้องเสริมด้วยสายรายงานจากตะบียีนคนอื่นๆที่ครบตามเงื่อนไขดังกล่าวที่สามารถทำให้หะดิษนั้นมีน้ำหนักขึ้น การรายงานในทำนองนี้ถือเป็นหะดิษมุรซัล (หะดิษที่รายงานโดยตะบียีนจากท่านเราะสูล ﷺ โดยตรงและไม่ได้ผ่านการรายงานจากเศาะหาบะฮ์ ﷺ) (al-Rumi, 1998: 138)

3. การรวบรวมอัลกรุอาณ

โดยทั่วไปนิยามการรวบรวมอัลกรุอาณครอบคลุม 3 วิธีดังต่อไปนี้ คือ การท่องจำ การจดบันทึก และการรวบรวมเป็นเล่ม การรวบรวมอัลกรุอาณด้วยวิธีการทั้ง 3 ประการนี้มีความเป็นมาและคุณลักษณะเด่นที่แตกต่างกัน

3.1 การรวบรวมโดยวิธีการท่องจำ

1) ท่านเราะสูล ﷺ กับการท่องจำอัลกุรอาน

ท่านเราะสูล ﷺ ได้ตระหนักตลอดเวลาถึงภารกิจและภาระหน้าที่อันใหญ่หลวงที่อัลลอฮ์ ﷻ ได้ทรงมอบหมายเพื่อชักชวนและชี้ทางนำแก่มวลมนุษยชาติกลับสู่สัจธรรมแห่งอัลกุรอาน ท่านมีความตระหนักอย่างแน่วแน่ว่าการเผยแผ่อัลกุรอานที่อัลลอฮ์ได้ประทานลงมาแก่ท่านนั้นต้องปฏิบัติอย่างถูกต้องตามพระบัญชาที่ถูกประทานลงมาโดยไม่มีการเพิ่มเติมหรือตัดทอนแต่อย่างใด ซึ่งท่านรู้สึกว่าเป็นภารกิจที่หนักหน่วง ด้วยเหตุดังกล่าวจึงทำให้ท่านพยายามอย่างสุดความสามารถที่จะท่องจำทุกโองการที่อัลลอฮ์ ﷻ ได้ประทานลงมาให้จดจำขึ้นใจ โดยวิธีการท่องจำและทบทวนครั้งแล้วครั้งเล่าเพื่อให้จดจำโองการที่ถูกประทานลงมา ดังที่มีรายงานจากอิบน์อับบาสว่า

((كان رسول الله يعالج من التنزيل شدة، كان يحرك شفتيه، فأمر الله تعالى ﷻ لا تحرك به لسانك لتعجل به ... قال: جمعه في صدرك ثم تقرأه ﷻ فإذا قرأته فابيعه قرأته، قال: فاستمع وأنصت. ثم إن علينا أن تقرأه قال: فكان رسول الله إذا أتاه حبريل استمع وإذا انطلق حبريل قرأه النبي كما أقرأه)) (رواه البخاري: 3624)

ความว่า “ท่านเราะสูล ﷺ พยายามที่จะรักษาโองการที่ถูกประทานลงมาอย่างจริงจังจนทำให้ท่านต้องกระดิกลิ้นในทุกๆ ครั้ง ดังนั้นอัลลอฮ์ก็ประทาน (ความว่า) “เจ้าอย่ากระดิกลิ้นของเจ้าเนื่องด้วยอัลกุรอานเพื่อเจ้าจะรีบเร่งจดจำ” พระองค์ได้ตรัสว่า (โองการ) ก็ได้รวบรวมในอกเจ้าแล้ว เจ้าสามารถที่จะอ่านมัน (ความว่า) “ดังนั้นเมื่อเราอ่านอัลกุรอาน เจ้าก็จงติดตามการอ่านนั้น” พระองค์ได้ตรัสว่า จงพยายามฟังและสดับฟังอย่างสงบเสงี่ยมเถิด แล้วเป็นหน้าที่ของเราที่จะทำให้เจ้าสามารถอ่านได้ เขา (อิบน์อับบาส) ได้กล่าวว่า ดังนั้นในทุกๆ ครั้งที่ญิบรีลได้มาหาและอ่านแก่ท่านเราะสูล ﷺ แล้วท่านจะพยายามนั่งฟังอย่างสงบเสงี่ยมและครั้นเมื่อญิบรีลได้จากไป ท่านก็สามารถอ่านมันดังที่ญิบรีลได้สอนการอ่านแก่ท่าน” (บันทึกโดย อัลบุคอรี เลขที่: 4927)

ท่านเราะสูล ﷺ ได้ท่องจำทุกโองการ ทุกบททั้งหมด และท่านได้สอนบรรดาเศาะหาบะฮ์ ﷺ ทุกคนด้วยพร้อมกันนั้นท่านเองได้ทบทวนอัลกุรอานทั้งหมดกับญิบรีลในเดือนรอมฎอนของทุกๆ ปี ยกเว้นในปีสุดท้ายของชีวิต ท่านได้ทบทวนการอัลกุรอานทั้งหมดกับญิบรีลถึงสองครั้ง ดังรายงานจากท่านหญิงอาอิชะฮ์ ว่าท่านเราะสูล ﷺ ได้กล่าวว่า

((إن حبريل كان يعارضني القرآن كل سنة مرة وإنه عارضني العام مرتين ولا أراه إلا حضر أجلي)) (رواه البخاري: 3624)

ความว่า “แท้จริงนั้นญิบรีลได้มาทบทวนการอ่านอัลกุรอานกับฉันทุกๆ ปีหนึ่งเที่ยวจบ และในปีที่ท่าน (ญิบรีล) ได้ทบทวนกับฉันถึงสองเที่ยวจบ และฉันเองก็ไม่มีโอกาสได้พบกับญิบรีลอีกเลย (เพราะ) กำหนดชีวิตได้มาเยือนฉัน (เสียชีวิต) ก่อน” (บันทึกโดย อัลบุคอรี เลขที่: 3624)

2) บรรดาเศาะหาบะฮ์ ﷺ กับการท่องจำอัลกุรอาน

การที่ท่านเราะสูล ﷺ ได้ปลุกจิตสำนึกแก่บรรดาเศาะหาบะฮ์ ﷺ ถึงการท่องจำอัลกุรอานโดยวิธีการการสร้างแรงกระตุ้นและแรงจูงใจในด้านการท่องจำ การอ่าน การปฏิบัติ และการเรียนรู้ความหมายของอัลกุรอานอย่างถ่องแท้และจริงจัง โดยที่พวกเขาขอมสละความสุขสบายบนเตียงนอนในยามค่ำคืนเพื่อลุกขึ้นมาแสดงความภักดี (อิบา

ตะฮฺ) ต่ออัลลอฮฺ ﷻ ด้วยการอ่านอัลกุรอานและกียามุลลัยลฺ (ปฏิบัติธรรมในตอนกลางคืนด้วยการละหมาดหรืออื่นๆ) ปรากฏการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้นอย่างกว้างขวางจนอาจกล่าวได้ว่าทุกหลังคาเรือนจะได้ยินเสียงอัลกุรอานในยามค่ำคืน

บรรดาเศาะหาบะฮฺ ﷺ ที่ทำการท่องจำอัลกุรอาน มีดังนี้

1) ชาวมุฮาญิรีน ในบรรดาชาวมุฮาญิรีนที่ท่องจำอัลกุรอานมีดังนี้ คือ อุบัยกรฺ อัศคิติกิ อุมร์ อุษมาน อะลีญ์ ฎ็อลฮะฮฺ สะอูด อิบน์ อะบีบักรฺ อับดุลเลาะฮฺ อิบน์ มัสอูด หุซัยฟะฮฺ อุบัยรฺเราะฮฺ อับดุลเลาะฮฺ อิบน์ อุมร์ อับดุลเลาะฮฺ อิบน์ อับบาส มุอาวียะฮฺ อับดุลเลาะฮฺ อิบน์ซุเบรฺ อาอิชะฮฺ ฮัฟเซาะฮฺ อุมมุซะละมะฮฺ และเศาะหาบะฮฺ ﷺ ท่านอื่นๆ

2) ชาวอันศอรฺ ในบรรดาชาวอันศอรฺที่ท่องจำอัลกุรอาน มีดังนี้คือ อุบาตะฮฺ อิบน์ อัศศอมิต อุบัย อิบน์ กะอฺบ มุอาซ อิบน์ ญะบัล ซัยดฺ อิบน์ ซาบิต อุบัยดฺด็อวฺ วนัศ อิบน์ มาลิก ฎ็อลหะฮฺ อิบน์ อุบัยดฺ มัสละมะฮฺ อิบน์ มัคลัด อุบัยดฺ อิบน์ อัลสะกัน และเศาะหาบะฮฺ ﷺ ท่านอื่นๆ (Al-Suyuthi, 1987: 1/72)

มีปรากฏในประวัติศาสตร์อิสลามว่า บรรดาผู้ที่ท่องจำอัลกุรอานได้ชะฮีด (พลีชีพในหนทางของอัลลอฮฺ) ในสมรภูมิจึงมีถึง 70 คน และในสมรภูมิมิงครามอัลยะมะมะฮฺ เป็นจำนวน 70 คน เช่นกันนั้น แสดงนัยว่าในสมัยเราะสูล ﷺ และเศาะหาบะฮฺ ﷺ นั้น มีบุคคลที่ทำการท่องจำอัลกุรอานอย่างจริงจัง และแพร่หลายเป็นจำนวนมาก

3) บรรดาตาบิอิน และชนรุ่นหลัง กับการท่องจำอัลกุรอาน

หลังจากที่บรรดาเศาะหาบะฮฺ ﷺ ได้ออกไปเผยแผ่อิสลามยังดินแดนอาหรับและหัวเมืองต่างๆที่อยู่ภายใต้การปกครองของประเทศอิสลาม พวกเขาได้เผยแพร่ว่าและสอนศาสนบัญญัติต่างๆและพร้อมกันนั้นได้สอนอัลกุรอานควบคู่กันไป มัสญิดต่างๆถือเป็นสถานศึกษาและศูนย์กลางของการเรียนรู้ศาสนา โดยมีผู้คนให้การยอมรับและสนใจการศึกษาและการเล่าเรียนเป็นจำนวนมาก โดยส่วนใหญ่แล้วบรรดาเศาะหาบะฮฺ ﷺ เหล่านั้นได้สอนวิทยาการอัลกุรอานและหะดีษควบคู่กันไป ซึ่งทำให้มีผู้คนจำนวนมากสามารถท่องจำอัลกุรอานและเข้าใจอิสลามอย่างถ่องแท้

4) การท่องจำอัลกุรอานในสมัยปัจจุบัน

ในสมัยปัจจุบันมีสิ่งอำนวยความสะดวกมากมายที่ทำให้การท่องจำอัลกุรอานง่ายขึ้นและมีความสะดวกมากขึ้น ด้วยวิธีการและสื่อในการท่องจำต่างๆ เช่น อินเทอร์เน็ต วิทยุ เทป แผ่นอัดเสียง ซีดี เป็นต้น ซึ่งสามารถทำให้เกิดการท่องจำอัลกุรอานอย่างแพร่หลายในหมู่ประชาชาติมุสลิมทั่วทุกมุมโลก แม้พวกเขาเหล่านั้นจะอยู่ในสถานการณ์และสภาพสังคมที่มีความเจริญทางวัตถุและทางปัญญาที่ก้าวหน้ามากก็ตาม ก็อาจทำให้ประชาชาติมุสลิมหันเหจากเรียนรู้ ศึกษาและท่องจำอัลกุรอานได้ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคปัจจุบันนี้ มีการก่อตั้งองค์กร หน่วยงานการกุศล และสถาบันท่องจำอัลกุรอานต่างๆ จำนวนมากทั่วโลก

3.2 การรวบรวมอัลกุรอานด้วยวิธีการจดบันทึก

การรวบรวมอัลกุรอานอย่างเป็นระบบและทางการด้วยวิธีการจดบันทึก สามารถแบ่งออกเป็น 3 ช่วงเวลาดังนี้ สมัยท่านเราะสูล ﷺ สมัยท่านอุมัยยะฮฺ ﷺ และสมัยท่านอุมมาน ﷺ

1) การรวบรวมอัลกุรอานในสมัยท่านเราะสูล ﷺ

การรวบรวมด้วยการจดบันทึกอัลกุรอานในสมัยท่านเราะสูล ﷺ นั้น คือท่านได้แต่งตั้งให้เศาะหาบะฮฺบางคนมีหน้าที่รับผิดชอบบันทึกอัลกุรอานในทุกๆครั้งที่เื่องการถูกประทานลงมา เช่น อุบัยกรฺ อัศคิติกิ อุมร์ อิบน์ อัลค็อฏฏ

อบ อุษมาน อิบน์ อัฟฟาน อะลี อิบน์ อับดุลลิล ซัยด์ อิบน์ ซาบิต อุบัยย อิบน์ กะอฺบ มุอาวิยะฮ์ อิบน์ อับดุลมุฮัมมัด ยะซีด อิบน์ อับดุลมุฮัมมัด และเศาะหาบะฮ์ท่านอื่นๆ ซึ่งเรียกว่า “กุตตาบ อัลวะหฺยู” (ผู้บันทึกโองการ) (Ibn Hazmi, n.d.: 26-27, Ibn Qayyim, n.d.: 1/29)

ดังที่มีรายงานจากซัยด์ อิบน์ ซาบิต ว่า “ครั้งหนึ่งพวกเราได้อยู่กับท่านเราะสูลและได้บันทึกอัลกุรอานไว้บนชิ้นส่วนของหนังสือ” (รายงานโดย Al-hakim, 1990: 2829)

และมีรายงานจากท่านอุษมาน อิบน์ อัฟฟาน ว่า เมื่อใดที่อัลกุรอานได้ถูกประทานลงมาแก่ท่านเราะสูล ท่านจะเรียกผู้บันทึกบางคน พร้อมกล่าวว่า “จงวางโองการนี้ในซูเราะฮ์ที่กล่าวอย่างนั้น อย่างนี้” (รายงานโดย Al-hakim, 1990: 2829) โดยที่ท่านเราะสูล ﷺ ได้ชี้และบอกตำแหน่งของโองการในซูเราะฮ์นั้นๆ อย่างชัดเจน

ในส่วนของอุปกรณ์และเครื่องมือการบันทึกอัลกุรอานในสมัยของท่านเราะสูล ﷺ นั้นมีความลำบากมาก แต่บรรดาเศาะหาบะฮ์ ﷺ เองได้พยายามบันทึกไว้บนวัสดุต่างๆ ที่สามารถหาได้ในสมัยนั้น อย่างเช่น กิ่งก้านอินทผลัม แผ่นหิน หนังสือ อานไม้บนหลังอูฐ (เสลี่ยง) กระดุกอูฐและแพะ

คุณลักษณะพิเศษของการรวบรวมอัลกุรอานในสมัยเราะสูล ﷺ มีดังนี้

- การจัดเรียงโองการไว้อย่างเรียบร้อย สมบูรณ์
- การบันทึกในยุคนี้ยังยึดหลักการอ่านด้วยเจ็ดภาษา
- บางโองการที่มีการยกเลิกในการอ่านแล้วแต่ยังมีการบันทึกอยู่อย่างต่อเนื่องจนถึงช่วงเวลาที่ท่านเราะสูล ﷺ เสียชีวิตไป

- การรวบรวมในสมัยนี้ถูกบันทึกไว้เฉพาะบนวัสดุต่างๆ อย่างกระจัดกระจายไม่ได้รวบรวมเป็นเล่มหรือบันทึกในกระดาษแต่อย่างใด

2) การรวบรวมในสมัยท่านอุมักร์ อัลคดิก رضي الله عنه

หลังจากที่ท่านเราะสูล ﷺ ได้เสียชีวิตไป และท่านอุมักร์ رضي الله عنه ได้รับการแต่งตั้งเป็นเคาะลีฟะฮ์ (ผู้นำแก่ประชาชาติมุสลิม) ทำให้บางเผ่าในคาบสมุทรอาหรับได้หวนกลับไปเป็นกาฟิร (ปฏิเสธศรัทธา) อีกครั้ง จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ท่านเคาะลีฟะฮ์คนใหม่ต้องส่งกำลังทหารไปปราบปรามเพื่อให้เข้ารับอิสลามและยอมอยู่ภายใต้การปกครองของรัฐอิสลามอีกครั้ง และในบรรดาทหารรบในกองกำลังครั้งนี้นั้น มีบรรดานักท่องจำอัลกุรอานอยู่ด้วยเป็นจำนวนมาก และพวกเขาได้พลีชีพในสมรภูมิตั้งแต่ครั้งนั้นมากถึง 70 คน ด้วยเหตุนี้จึงทำให้บรรดาเศาะหาบะฮ์ رضي الله عنهم เกิดความหวาดระแวงว่า ถ้าไม่มีการรวบรวมอัลกุรอานขึ้นจะทำให้อัลกุรอานขาดหายไปก็เป็นได้ และบรรดาเศาะหาบะฮ์มีมติเห็นพ้องให้มีการรวมตัวเพื่อภารกิจนี้อย่างเร่งด่วนโดยการรวบรวมอัลกุรอานจากบันทึกที่กระจัดกระจายอยู่เพื่อจัดทำเป็นเล่ม (Al-Baqhawī, 2000: 4/521)

ดังนั้นอุมักร์ رضي الله عنه จึงแต่งตั้ง ซัยด์ อิบน์ ซาบิต ให้เป็นหัวหน้าคณะเพื่อรับผิดชอบภารกิจนี้ ซึ่งคุณลักษณะเด่นของการรวบรวมอัลกุรอานในสมัยนี้ พอสรุปได้ดังนี้ คือ

- การรวบรวมอัลกุรอานในสมัยนี้ เป็นไปอย่างรอบคอบ ระมัดระวังมากยิ่งขึ้นด้วยกระบวนการที่ถี่ถ้วนก่อนที่จะมีการบันทึกรวมเข้าเป็นเล่ม

- มีการละทิ้งโองการต่างๆ ที่ถูกยกเลิกการอ่านไปแล้ว
- มีการบันทึกทุกภาษาทั้งเจ็ดที่เคยบันทึกไว้ในสมัยท่านเราะสูล ﷺ.

- มีการเรียบเรียงโองการอย่างเป็นระเบียบ แต่การเรียงซูเราะฮ์นั้นบรรดาอุลมาอฺ (ปราชญ์มุสลิม) ยังมีทัศนะความคิดเห็นที่ขัดแย้งกัน

- อุลาม่าฮ์ต่างมีมติเอกฉันท์ว่า อัลกุรอานที่รวมเป็นเล่มนั้นมีเพียงหนึ่งเล่มเท่านั้น และท่านอับบักร رضي الله عنه ได้เก็บรักษาไว้กับตัวท่านเอง

- ประชาชาติให้การยอมรับและมีมติอย่างเป็นเอกฉันท์ถึงความจริงของการรวบรวมอัลกุรอานที่สำเร็จจุลลงในสมัยนี้

หลังจากที่ท่านซัยด رضي الله عنه ได้รวบรวมจัดเป็นเล่มเรียบร้อย ก็ได้มอบให้ท่านอับบักร رضي الله عنه เก็บรักษาไว้จนกระทั่งท่านเสียชีวิตไป แล้วท่านอุมร์ رضي الله عنه ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นเคาะลีฟะฮ์และได้เก็บรักษาอัลกุรอานเล่มนั้นจนกระทั่งท่านเสียชีวิตลงเช่นกัน ต่อมาอัลกุรอานเล่มนั้นได้ถูกเก็บไว้กับท่านหญิงหุฟศะฮ์ บุตรีท่านอุมร์ رضي الله عنه จนกระทั่งมีการแต่งตั้งท่านอุษมาน อิบน์ อัฟฟาน رضي الله عنه ขึ้นเป็นเคาะลีฟะฮ์ แล้วท่านจึงขออนุญาตรับอัลกุรอานเล่มนั้นเพื่อคัดลอกเป็นหลายๆ เล่ม และได้ส่งกลับคืนแก่นางอีกครั้งจนกระทั่งนางเสียชีวิตลง (Ibn hajr, 2000: 9/17)

3) การรวบรวมในสมัยท่านอุษมาน อิบน์ อัฟฟาน رضي الله عنه

การรวบรวมในสมัยนี้หมายถึง การจัดทำเป็นหลายๆ เล่มบนพื้นฐานการอ่านวิธีเดียวกันด้วยภาษาเดียวที่ไม่ขัดแย้งกันและส่งไปยังหัวเมืองต่างๆ เพื่อเป็นรัฐธรรมนูญในการปฏิบัติต่อไป ด้วยสาเหตุหลัก คือ หลังจากที่ได้ศาสนาอิสลามเกิดการแพร่หลายไปยังประเทศต่างๆ และประชาชาติในประเทศเหล่านั้นได้เข้ารับอิสลามเป็นจำนวนมาก ซึ่งเป็นเหตุให้บรรดาเคาะหะบะฮ์ที่ได้ไปเผยแพร่ง่ายประเทศต่างๆ เหล่านั้นจำเป็นต้องสอนหลักคำสอนอิสลาม หลักศรัทธา และสอนอัลกุรอานให้แก่ประชาชาติให้เข้าใจและปฏิบัติธรรมและวิธีการอ่าน ท่องอัลกุรอานอย่างถูกต้องควบคู่กันไปพร้อมๆ กัน ดังนั้นบรรดาเคาะหะบะฮ์ต่างคนต่างก็สอนอัลกุรอานตามที่พวกเขาเคยได้อ่านมากับท่านเราะสูล ﷺ จึงเป็นเหตุให้เกิดความขัดแย้งถึงการอ่านที่ไม่เหมือนกันระหว่างประชาชาติมุสลิมด้วยกัน อย่างเช่น ชาวซาม (ซีเรีย) ได้อ่านตามการอ่านของท่านอุบัยย อิบน์ กะอฺบ رضي الله عنه โดยต่างกับการอ่านของชาวอิรักที่อ่านตามการอ่านของอับดุลเลาะฮ์ อิบน์ มัสอูด رضي الله عنه ดังนั้นจึงเกิดความขัดแย้งและมีการดักฟิร (กล่าวหาว่าเป็นผู้ปฏิเสธศรัทธา) ซึ่งกันและกัน ดังนั้นเมื่อช่วงเกิดสงครามปราบเมือง อัมมีนิยะฮ์ และฮัซญิยาน จึงเกิดความขัดแย้งอย่างหนัก จนทำให้ท่านหุซัยฟะฮ์ อิบน์ อัลยะมาน رضي الله عنه จำเป็นต้องรับรายงานแก่ท่านอุษมานให้รับทราบเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าว จึงเป็นเหตุให้ท่านต้องขออีมุมศัหฟ (เล่มอัลกุรอาน) ที่ท่านอับบักร رضي الله عنه ได้รวบรวมไว้จากท่านหญิงหุฟศะฮ์อย่างเร่งด่วน (Al-Asqalani, 2000: 9/18)

เหตุการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้นปลายปีที่ 24 ฮิจเราะฮ์ศักราช หลังจากนั้นท่านอุษมาน رضي الله عنه ได้เรียกประชุมบรรดาเคาะหะบะฮ์ رضي الله عنه และมีมติให้มีการรวบรวมอัลกุรอานให้เป็นห้าเล่มบนพื้นฐานการอ่านจากอัลกุรอานเล่มเดียวโดยไม่ให้มีการขัดแย้งอีกต่อไป แล้วท่านได้สั่งให้เผาเล่มอื่นๆ ที่เหลือ โดยได้แต่งตั้ง ท่านซัยด อิบน์ ซาบิต อับดุลเลาะฮ์ อิบน์ ซุบัยร สะอีด อิบน์ อัลอาศ และอับดุลเราะฮ์มาน อิบน์ อัลฮาริษ เป็นคณะผู้รับผิดชอบในการบันทึกครั้งนี้ (Ibn hajr, 2000: 9/18)

คุณลักษณะเด่นของการรวบรวมอัลกุรอานในสมัยท่านอุษมาน อิบน์ อัฟฟาน พอสังเขปมีดังนี้

- จำกัดเฉพาะภาษาเดียวในจำนวนเจ็ดภาษาที่สามารถอ่านได้ในสมัยเราะสูลเพื่อหลีกเลี่ยงที่จะก่อให้เกิดความแตกแยกในหมู่ประชาชาติมุสลิมด้วยกัน

- ลบทิ้งโองการที่ถูกยกเลิกการอ่านทั้งหมดเพื่อจะไม่ให้เกิดความสับสนต่อประชาชาติรุ่นหลัง

- จำกัดเฉพาะการอ่านที่มีการทบทวนกันระหว่างญิบรีลกับท่านเราะสูล ﷺ ในครั้งสุดท้ายเท่านั้น

- จำกัดเฉพาะการถอด (แนวทางและวิธีการอ่าน) ที่ถูกต้องและตรงกับสายรายงานจากท่านเราะสูล ﷺ เท่านั้น

- มีการเรียบเรียงโองการและซูเราะฮ์อย่างเป็นระเบียบเรียบร้อยตามที่ปรากฏในเล่มอัลกุรอานฉบับปัจจุบัน

อัล-นุร

บรรณานุกรม

- Abū isā al-tirmīziy, 1998. **Al-Jāmi^ʿ al-Ṣaḥīḥ**, Beyrūt: Dār ihya' al-Turāth al-Arābiy.
- Abū Muḥammad al-Furā' al-Baqhawiy, 2000. **Sharḥ al-Sunnah**, Riyad: Riāṣah Idārat al-Buḥūs al-Ilmiyyah wa al-Ifta' wa al-Da'wah wa al-Irshad.
- Alī al-Haisamiy, **Majma^ʿ al-Zawaid**, 3/1402 H, Beyrūt: Dār al-Kitāb al-ʿarābiy.
- Al-Bukhāriy, **Ṣaḥīḥ al-Bukhāriy**, 1996. Turkey: Al-Maktabah al-Islāmiyyah.
- Al-Qurtubiy, 1993. **Al-jāmi^ʿ Li Aḥkām Al-Qur'ān**, 1/1425 H. Morocco: Maṭba'ah Al-safa.
- Badruddīn al-Zarkāshiy, 3/1400 H. **Al-Burhān Fi 'Ulūm Al-Qur'ān**,. Dār- al-Fikr.
- Fahad bin Abdul raḥmān bin Sulaimān al-Rūmiy, 1998. **Dirāsāt Fī 'Ulūm Al-Qur'an al-Karīm**. Riyāḍ: Maktabah al-Taubah.
- Fakhruddīn al-Rāziy, 1401 H. **Mafātih al-ghāib**, Dār al-Fikr.
- Jalāluddīn al-Sayūtiy, 1987. **al-Itqān Fī 'Ulūm Al-Qur'ān**. Egypt: al-Maṭba'ah al-Azhariyyah.
- Al-Ḥākīm al-Naisābūriy, 1990. **Al-Mustaḍrak**, Dār al-kutub al-ʿilmiyyah.
- Ibn Ḥajar al-Asqalāniy, 2000. **Fath al-Bārī**, Dār al-Fikr.
- Ibn Ḥazm, n.d., **Jawāmi^ʿ al-Sīrah**, Egypt: Dār al-Ma'ārif.
- Ibn kathīr, 1997. **Tafthīr Al-Qur'ān al-Aẓīm**, Egypt: Maktabah al-Nahḍah al-Hadīthah.
- Ibn Qayyim al-Jauziyyah, **Zād al-Mād**, Egypt: Al-Matba'ah al-Miṣriyyah wa Maktabatuha.
- Muḥammad bin Jarīr al-Ṭabāriy, 2000. **Jami^ʿ al-Bayān fī ta'wīl Al-Qur'ān**, Dār al-Ma'ārif.
- Muslim bin Hajjāj. 1400 H. **Ṣaḥīḥ Muslim**, Riyāḍ: Riāṣah Idārat al-Buḥūs al-ʿilmiyyah wa al-Ifta' wa al-Da'wah wa al-Irshād.